

3N MOBİL İLETİŞİM SİSTEMİ ve ELEKTROMANYETİK KİRLİLİK

Ülkemizde cep telefonu şirketlerinin mücadeleleriyle geçen bir sürenin ardından Kasım 2008 tarihinde yapılan ve mevcut 3 cep telefon işletmecisini de kısmen memnun eden bir ihale ile 3. Nesil cep telefonu şebekesi (3N) 30 Temmuz 2009 tarihinden itibaren hayatımıza girmeye başladı.

Yaklaşık 3 yıldır gündemde olan 3N teknolojisi ne yazık ki bugüne kadar yalnızca cep telefonu şirketlerinin Pazar kavgası boyutuyla ele alındı. Konunun, ülke ekonomisi, toplumsal yapı ve halk sağlığı boyutu ise bugüne kadar göz ardı edildi. 3N teknolojinin pazara çıkışı ise, insanlara yapay bir özgürlük sunumundan tutun, gözetleme ve her şeyi kontrol toplumuna uzanan neredeyse "paparazzivari bir merak" enjekte edilerek teknolojik araçlara yüklenen büyüklü bir sahip olma tutkusuna uzandı.

3N'nin hayatımıza girmesiyle; dünyanın değiştiğini ve ülkenin bütün sorunlarından anndığını göstermeye çalışan bir süreçle karşı karşıya kaldık.

Görüntü veya veri iletiminde karşılaşılan sorunların giderilmesi ve daha yüksek hız limitleri için Avrupa ülkeleri 4N'ye geçmeye hazırlanırken yeni bir dünya kapısı olarak sunulan 3N'ye geçiş, Türkiye için teknolojiye yararlanmak ve hayatı kolaylaştırmak anlamında önemli bir dönemeç midir?

Bu konunun teknolojik, ekonomik, toplumsal ve halk sağlığı olmak üzere çeşitli boyutlarıyla ele alınması gerekmektedir.

Öncelikle 3. Nesil ifadesinin neyi anlattığını kavramak yerinde olacaktır. 1. Nesil, halk arasında araç telefonu olarak bilinen ilk kablosuz seyyar telefonlardır. Dünyada 1970'li yıllarda üzerinde çalışılmaya başlanan bu teknoloji, ticari olarak 1981 yılında hizmete sunuldu. Bu teknoloji, 450 megahertz (Mhz) frekansında çalışıyordu ve kapsama alanı darlığı, ses kalitesi düşüklüğü gibi çeşitli teknolojik olumsuzlukları da içeriyordu. Türkiye'ye 5 yıl kadar sonra bu teknoloji geldiğinde dünyada yeni teknolojiler üzerinde çalışmalar sürdürülüyordu ve 1991 yılında bugün ülkemizde kullanılan cep telefonu görüşmesi anlamında ilk görüşme Finlandiya'da yapıldı.

Ülkemizde araç telefonu girişinden 8 yıl sonra 900 Mhz frekansından iki cep telefonu şirketi faaliyet göstermeye başladı. Ardından 2000 yılında yapılan ihale ile 2001 yılında 1800 Mhz frekansından hizmet sunumu da devreye alındı. Aynı tarihlerde Avrupa Birliği'nde 3N lisansları verilmeye başlanmıştı. Bu dönemlerde Türkiye'de ise telekomünikasyon alanındaki kamu kurumlarının ve yerli sermayenin tasfiyesi süreci başlatıldı.

Turkcell'de Haziran 2009 itibarıyla Çukurova'nın hissesi yüzde 13.8'de kalırken, Sonera yüzde 37.1, Alfa Grup yüzde 4.97, Nadash yüzde 4.26, HSL yüzde 3.97 hisse sahibi olmuştur. Telsim ise Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından 2005 yılsonunda Vodafone'a satılmıştır. Avea'daki kamu hisseleri ise Türk Telekom'un özelleştirilmesiyle Oger Telecom'a satılırken, Türk Telekom'da kalan kamu hissesi aracılığıyla kamu kaynağı da kullanılarak yabancı bir şirket elindeki (Telecom Italia) Avea hisseleri artık yabancı bir şirketin kontrolündeki Türk Telekom tarafından satın alınmıştır.

Türkiye'de 2N denilen cep telefonu işletmeciliğinde yaratılan özel tekel konumu zaten tartışmalı olurken, 3N için mevcut cep telefonu işletmecilerinin dışında piyasaya yeni giriş beklentisi de gerçekleşmemiştir. Böylece cep telefonu işletmeciliği pazarında faaliyet gösteren 3 şirket mevcut pazar paylaşımlarına paralel olarak 3N'de hak sahibi olabilmişler ve 2100 frekansından yeni hizmeti sunmaya başlamışlardır.

Görüntülü konuşma, seyyar hızlı İnternet erişimi sağlayacak olan 3N teknolojisi yaygınlaştıran için ciddi altyapı yatırımı gereklidir. 3N için altyapı sorunlarını henüz aşmamış olan GSM sektörü, 81 ilin tamamının kapsama alanında olduğu izlenimini yaratarak vatandaşları yanıltmaktadır. Ülkenin tamamının kapsama alanında olması; ilgili yatırımların eksiksiz olarak tamamlanması ile mümkündür. Bilinçsiz ve yoğun bir tüketim toplumu oluşturulmaya çalışılmakta, ancak bunun topluma yüklediği maliyetler konusunda bilgilendirme yapılmamaktadır.

Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım cep telefonu işletmecilerine "Vatandaşın cebini fazla boşaltmayın" diyor. Aslında vatandaşın cebini boşaltan, sadece kamu denetiminden yoksun, pazardaki hakim durumlara göre fiyat politikası uygulayan cep telefonu işletmecileri değildir. İletişim vergisi adı altında ve insanların haberleşme ihtiyacını lüks kategoride değerlendirerek, vatandaşa yolunacak kaz gözünü bakan vergilendirme anlayışı da aynı işlevi görmektedir. Dünyada özel iletişim vergisi adı altında kesinti yapan tek ülkemiz. İletişim üzerinden alınan vergi oranı Dünyada ortalama yüzde 17 iken, ülkemizde en az yüzde 43'tür.

Teknolojik gelişmeler ve yeniliklerin insan yaşamına kattığı kolaylıkların, ağır vergilerle zorlaştırıldığını, hatta yeni vergi modelleri üzerinde hazırlıklar yapıldığını dikkate aldığımızda; teknolojik yeniliklerin hayata

geçirilmesinde öncelik sırasının sermaye ve sermaye ile iç içe geçmiş devlet yapısının gelir ihtiyacı olduğu, halkın gelir düzeyinin ve sağlığının ise öncelikler listesinde yer almadığı görülmektedir. Bütün bunlar teknolojinin kime hizmet ettiği ve önceliklerinin neler olduğu sorularını aklı getirmektedir. Ülkemiz teknoloji üretmeyen, ancak teknoloji ürünlerini tüketen bir ülke konumuna sokulmuştur.

Dışa bağımlılığı giderek artan bir şekilde zorunlu hale getiren politikalar, ülkemizin kısıtlı kaynaklarının çok uluslu şirketlere aktarılmasıyla sonuçlanmaktadır. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun (BTK) son yaptığı açıklamaya göre Mart 2009 itibarıyla Türkiye'de yasal olarak kullanılabilir kayıtlı telefon sayısı 104 milyondur ve 8.5 milyon telefon da kara listeye alınmıştır. En ucuz telefonun bugün 100 TL olduğu dikkate alındığında kara listeye alınmış olduğu için teknolojik çöp haline gelmiş olan 8.5 milyon telefonla Türkiye en az 850 milyon TL zarardadır. Yasal olarak kullanılabilir durumda olan kayıtlı 104 milyon telefon olmasına rağmen Haziran 2009 itibarıyla abone sayısının toplam 63.6 milyon olduğu dikkate alındığında 40 milyon 400 bin telefonun kullanılamaz olduğu ortaya çıkmaktadır.

Kullanılmayan 40 milyon 400 bin telefon için yine en ucuz satış ücreti olarak 100 TL'den hesap yapılırsa; Türkiye'nin asgari bir hesaplama 4 milyar TL'den daha fazlasını havaya savurduğu ortaya çıkmaktadır. 3N teknolojisi daha ülkemize gelmeden cep telefonu satıcıları, 3N ile uyumlu 3 milyon adet cep telefonu hâlihazırda satmış bulunmaktadır. Yani 3N için şebeke altyapısı hazırlansa bile 60.6 milyon kullanıcının bu teknolojiye yararlanabilmek için yeni cep telefonu satın alması gerekmektedir. Dolayısıyla yeni teknolojinin tüm aboneler tarafından kullanılabilir olması durumunda 60.6 milyon telefon daha çöp olacaktır. Yine 100 TL üzerinden hesap yapılırsa 6 milyar 60 milyon TL'lik daha yeni zararımız olacaktır. Üstüne 3N ile uyumlu yeni 60.6 milyon cihaz ithalatına gidildiği düşünüldüğünde zarar katlanmaktadır. Bugün piyasada 3N uyumlu telefonlar en ucuz 240 TL'den satışa sunulmakta, bu fiyat 1700 TL'lere kadar çıkmaktadır.

Yine en ucuz fiyat üzerinden hesaplama yapılırsa, halkın 3N'den yararlanabilmek için yeni cep telefonu satın almasına en az 14.5 milyar TL harcamayağı ortadadır.

Bu gerçek karşısında, 3N ile Türkiye'nin iletişim alanında teknolojik çağ atladığını iddia etmek ciddi bir yanılgıdan ibarettir.

Böylece iletişim alanında yüksek teknoloji ürünü